

У контексті навчання англійської мови за професійним спрямуванням О.Б. Тарнопольський і О.П. Кожушко виокремлюють власне діловий лінгво-соціокультурний компонент іншомовної комунікативної компетенції, який, на їхню думку, складається з численних вербальних стереотипів і реалій, засвоєння яких необхідне для оформлення ділової комунікації згідно норм, прийнятих у певному мовному й культурному соціумі для регулювання ділових стосунків [1]. Оволодівши знаннями та сформувавши виділені дослідниками вміннями міжкультурного ділового спілкування, можна досягти поставленої Програмою з англійської мови для професійного спілкування (2005 р.) соціокультурної мети навчання студентів-економістів, що дозволить їм «досягти широкого розуміння важливих і різнопланових міжнародних соціокультурних проблем», а також бути спроможними «діяти належним чином у культурному розмаїтті професійних та академічних ситуацій» [2].

Ураховуючи вимоги Програми, дослідники виділяють окремі групи вмінь міжкультурного спілкування в конкретних ділових ситуаціях, характерних для професійної діяльності студентів-економістів.

Наприклад, ефективним засобом стимулювання студентів до використання іноземної мови в ситуаціях ділового міжкультурного спілкування є організація та проведення презентацій. Це забезпечує навчання у взаємодії, сприяє розвитку особистісних та професійно значущих якостей студентів, а також формують лінгвосоціокультурну компетенцію. Для навчання проведення усних презентацій іноземною мовою у студентів необхідно сформувати й розвинути відповідні вміння, а саме: уміння проаналізувати склад аудиторії, щоб знайти контакт і привернути увагу до ідеї або продукту, який презентується; уміння правильно й ефективно розпочати презентацію; вміння правильно організувати матеріал дослідження або проекту, щоб у відведений час логічно й послідовно донести свої основні ідеї до слухачів; уміння переконливо викласти основний зміст матеріалу, який досліджувався, або продемонструвати результати спільно виконаного продукту навчальної діяльності, яким може бути, наприклад, реферат, есе, маркетингове дослідження тощо; вміння робити висновки, узагальнення, порівняння, щоб переконати слухачів, позитивно вплинути на їхнє рішення щодо подальшого розвитку подій; Уміння оперувати фактологічним матеріалом свого дослідження, щоб правильно й адекватно реагувати на вербальну й невербальну поведінку слухачів, якщо виникають проблеми з підбором специфічної лексики, з використанням наочності тощо; вміння відповідати правильно на поставлені запитання.

Сформувавши презентаційні вміння у процесі навчання, можна сподіватись, що студенти зможуть надалі правильно вибрати свої стратегії поведінки й комунікації під час проведення презентацій, будуть спроможні донести до свідомості слухачів корисну їм інформацію і переконати їх у необхідності діяти, ухвалювати рішення щодо запропонованих ідей.

Література

1. *Тарнопольський О.Б.* Методика обучения английскому языку для делового общения / О.Б.Тарнопольський, С.П.Кожушко/ Учебное пособие. — К.: Ленвит, 2004. — 192 с.
2. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Колектив авторів: Г.Є.Бакаєва, О.А.Борисенко, І.І.Зуєнок та ін.. — К.: Ленвит, 2005. — 119 с.

Давидюк А.Р., Машкова І.М., старші викладачі
кафедри іноземних мов фінансово-економічного факультету

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ І АСПІРАНТІВ

У ході реформи вищої освіти та вивчення європейського досвіду навчання мовам була розроблена компетентнісна модель білінгвальної особистості. При вивченні іноземної мови на гуманітарних факультетах нефілологічних спеціальностей перед студентами і аспірантами ставляться цілком конкретні завдання оволодіння вміннями та навичками мовного спілкування в межах традиційних сфер комунікативної діяльності, пошуку та читання літератури за фахом, спілкування в рамках професійної діяльності, реферування і анотування літератури за фахом як рідною, так і іноземною мовою, вміння вибудовувати іншомовну комунікацію в рамках професійного дискурсу, бути повноправним його учасником. Тому важливість формування у студентів і аспірантів

необхідної для майбутньої професійної та наукової діяльності перекладацької компетенції, пов'язаної з використанням іноземної мови, є очевидною.

У сучасних дослідженнях перекладацька компетенція представлена як сукупність комунікативної, мовної (лінгвістичної) та технічної (технологічної) компетенцій. Саме останню можна назвати власне перекладацькою (у вузькому розумінні цього терміну). Структуру перекладацької компетенції можна представити як комплекс умінь і навичок, спрямованих на інформативний аналіз тексту однією мовою та передачу вилученої інформації шляхом створення тексту іншою мовою.

Уміння, що лежать в основі перекладацької компетенції, можуть бути використані як певний фундамент для постановки і вирішення конкретних завдань, їх можна розділити на три групи залежно від етапу і виду перекладацької діяльності: уміння, що визначають стратегію сприйняття тексту перекладу; уміння, що визначають стратегію формування образу тексту перекладу і стратегію відтворення цього образу мовою перекладу; уміння, пов'язані зі здібностями адекватної побудови тексту мовою перекладу. Ці три групи не є ізольованими, а безпосередньо пов'язані з певними групами компетенцій. Так, уміння, що визначають стратегію сприйняття тексту перекладу, нерозривно пов'язані з цілим комплексом лінгвістичних, комунікативних, соціокультурних, соціолінгвістичних та міжкультурних компетенцій. Для тих, що визначають стратегію формування образу тексту перекладу і стратегію відтворення цього образу мовою перекладу, необхідний складніший комплекс знань, умінь і навичок, які можна визнати власне перекладацькими. Уміння другої групи в цілому відносяться до етапу пофразового перекладу, до пошуку і підбору еквівалентних засобів мови для передачі власне інформативних пропозицій, і до перекладацької компетенції студентів на даному етапі відносяться вміння володіти технікою перекладу.

При формуванні більш високих рівнів володіння іноземною мовою, таких як післяпороговий (upper intermediate) або вдосконалений (advanced), повинні ставитися складніші завдання перекладу текстів рідної мови на іноземну мову, їх реферування та анотування. Однак даний рівень, є рівнем трансляції «змісту», а не його «інтерпретації» у формі фрагмента певного дискурсу.

На третьому етапі перекладацької діяльності, на якому здійснюється викладення тексту перекладу, необхідні соціолінгвістична, соціокультурна, міжкультурна та дискурсивна компетенції, зміст яких у контексті іноземної мови відповідає вимогам найбільш просунутих рівнів володіння іноземною мовою (upper intermediate — advanced — professional; B2 — C2). Так, наприклад, на післяпороговому рівні — B2, коли перед студентом стоїть чітко визначене завдання оволодіння певними жанрами ділового та публіцистичного стилю, що припускає оціночні висловлювання монологічного типу, жанром спеціалізованого діалогу (ділового спілкування), не можна вимагати від студента адекватного перекладу монологічних текстів великих розмірів і реферування наукової літератури іноземною мовою.

Слід відмітити, що саме такі завдання ставляться перед магістрантами та аспірантами, які готуються до іспиту з іноземної мови. Нам можуть заперечити, що рівень володіння іноземною мовою на даному етапі навчання повинен бути вище, проте досягнення поставленої мети можливе лише тоді, коли на кожному етапі безперервного навчання іноземній мові (школа — бакалаврат — магістратура — аспірантура) буде досягнуто поставлених цілей, поки ж цього, на жаль, не спостерігається. Сказане слід сприймати не як заклик відмовитися від роботи, пов'язаної з аналізом і перекладом спеціальної літератури, а як заклик не ототожнювати поняття «аналіз змісту тексту за фахом» і «переклад тексту за фахом», що різняться і за змістом і за обсягом.

Опанування теоретичними засадами і практичними навичками перекладу допомагає студентам і аспірантам у роботі над курсовими, дипломними проектами, дисертацією, опрацюванні різноманітної інформації, відтвореної іноземною мовою. Компетенції, на відміну від засвоєних знань, умінь і навичок, мають особливість модифікуватись, комбінуватись і у цій якості являти собою відправні точки для прийняття евристичних рішень.

*Данілова Л.І., к.е.н., доцент
кафедри фінансів підприємств*

ВПРОВАДЖЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ВНЗ ЯК ЗАСОБУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Серед сучасних методів планування діяльності суб'єктів господарювання бюджетування посідає почесне місце в фінансовому менеджменті підприємств (фірм) і організацій (закладів). На-